

LESNI DELAVEC

Glasiło Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 dinarjev. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca računajo po 1 dinar. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 3.

Ljubljana, dne 31. januarja 1923.

Leto II.

Vun nas mečejo.

Daj, prijatelj urednik, prostora nastopnim vrsticam, da javnost ne bo živela v prevari, misleč, Bog ve, kako se nam lesnim delavcem tukaj na Bledu dobro godi. Taka misel je zapeljiva, ker je, kakor znano, Bled na glasu kot raj in biser slovenske zemlje. Navzlic vsem blejskim lepotam je pa naše življenje žalostno. V prvi vrsti nam greni življenje stanovanjsko vprašanje. Kakor znano se na Bledu nahaja na stotine vil in drugih hiš, v katerih je sedaj po zimi še več stotin praznih stanovanj. Za nas delavce pa stanovanj ni! Kar se tiče stanovanj za nas, vlada pravcata mizerija. Delavci navzlic neštevilnim praznim stanovanjem, stanujemo v veliki meri v stanovanjih, ki so bolj podobna brlogom, kakor pa prebivališčem za ljudi.

In še iz teh nas mečejo! Ni še dolgo tega, kar so neko delavsko družino kar enostavno deložirali, to se pravi kar enostavno vrgli na cesto. Sreča, da se je uboge družine usmilil sosed, drugače bi sedaj po zimi morala vsa družina prenočevati pod milim nebom! In veste iz kakšne hiše so vrgli slovensko delavsko družino? — Iz hiše nemškega barona Šveгла! Je pač tako, kakor hitro si delavska para, pa bodi stokrat Slovenec, umakniti se moraš, če to nemški kapitalist zahteva. Ne kliči v takih slučajih jugoslovanske oblasti — okrajnega glavarstva na pomoč, opravil ne boš — kakor je bilo tudi v tem slučaju — nič!

Kar se tiče naših plač, je stvar taka, da za hrano za silo pač zaslužimo, za obutev in obleko pa stoje naši delodajalci na stališču, naj skrbi ljubi Bog. Drugod so lesni delavci še na slabšem. Pri tvrdki »Sava« v Radovljici na primer zaslužijo reci in piši celih 9 do 12 kron na uro. Nič boljše ni pri tvrdki Papler. Pri tej tvrdki delajo za mizerno plačo delavci kar po 11 ur dnevno. Kaj čuda, da take firme delajo milijonske dobičke! Le žal, da med prizadetimi delavci niti toliko možatosti ni, da bi se vsaj organizirali, kaj še. Tožijo sicer že, in zabavljajo tudi, seveda bolj na skrivnem, da izkoriščevalcem ne pride na ušesa, ker se boje, da bi jih iz dela ne odslovili. Izgleda ravno tako, kakor

bi bili ti delavci s svojimi gospodarji oženjeni ali poročeni. Silno se varajo ti trpini, če mislijo, da si bodo s tem zasigurali kruh, če se mečejo svojim gospodarjem pod noge. Dokler delodajalec delavca rabi, ga pač ima, kakor hitro ga pa več ne rabi, ga enostavno vrže na cesto. Razlika je le ta, da je delavec gospodarju pomagal do imetja, dočim je sam pri delu stradal ter ostal berač. Zakaj, zato, ker mu je manjkalo zavednosti in poguma, da bi pogledal resnici na dno ter ukrenil temu primerne korake. Če bi ti reveži le količkaj premišljevali, bi prišli prav kmalu do zaključka, da posamezni izmed njih ne pomenja nič, da je njegov glas podobn vpitju osamljenega človeka v puščavi. Proč z zanikrnostjo, proč s strahom in bojaznijo, proč z malodušnostjo. Če nas že drugi smatrajo za sužnje, ni potrebno, da bi se še sami smatrali za take. Ves naš položaj sili, da strnemo naše vrste, zato pogumno ter ponosno združimo svoje sile v naši strokovni organizaciji, v osrednjem društvu lesnih delavcev. Bodimo možje!

Vodstvu okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Kakor bo vodstvu okrožnega urada za zavarovanje delavcev po poročilih svojih poslovalnic po Gorenjskem gotovo znano, eksploatirajo razne lesno industrijske in eksportne družbe (»Sava« in druge) gozdove na Gorenjskem. Sekanje lesa oziroma dreves oddajajo te družbe nekakim podjetnikom. Ti podjetniki šele najemajo delavce za sekanje. Da ti podjetniki gledajo na to, da na račun najetih delavcev čimveč zaslužijo, za okrožni urad ni tako važno. Zanimati ga pa utegnejo praktike, katerih se ti gospodje poslužujejo pri bolniškem zavarovanju najetih delavcev. Neprestano se namreč delavci pritožujejo, da so v slučaju obolenosti razočarani. Kajti bolniško podporo od strani poslovalnice ponavadi prejemajo po najnižjih razredih, dočim se jim je prispevke odtegalavalo od plač za bolniško zavarovanje po najvišjih razredih. Iz tega sledi, da gospodje podpodjetniki ali akordanti

sebi prihranijo plačevanje polovice prispevkov ter protizakonito in goljufivim načinom prevale plačevanje vsega prispevka na delavce. Tako postopanje ima nadaljno posledico, da okrožni urad ne dobi na podlagi faktičnega delavčevega zaslužka primerno visokih prispevkov, delavec pa v slučaju bolezni ne one bolniške podpore, ki mu na podlagi njemu odtegnjenih prispevkov gre. Take praktike se na Gorenjskem izvajajo deloma tudi na žagah. A najhuje je to, da cela vrsta po gorenjskih gozdovih vposlenih delavcev sploh ni zavarovana za slučaj bolezni! In če tak siromak oboli, tedaj se mu da indirektno razumeti, naj molči. Prizadeti delavec to razume in molči, ker se boji, da po ozdravljenju ne bi bil sprejet več v delo. Bojimo se, da pri nezgodnem zavarovanju ne izgleda bolje. Vsekakor prosimo in zahtevamo, da okrožni urad v Ljubljani odredi temeljito in strogo preiskavo tudi za nazaj, ter ukrene, da krivce doleti primerna kazen. Prosimo okrožni urad, da bogatim izvozničarskim firmam lesne stroke v splošnem gleda nekoliko bolj na prste, ker nikakor ne gre, da bi delavci radi požrešnosti kapitalistov morali še več trpeti kakor itak že trpe.

Internacionalni razvoj osemurnega delavnika.

Kakšne sadove je rodil osemurni delavnik v onih državah, na Angleškem in v Avstraliji, kjer je bil uveden pred dvajsetimi leti, to smo že v zadnji številki našega lista povedali. Tam je delavstvo bolj zdravo, množe se poroke in porodi, umrljivost pa znatno pada, dočim se industrija bolj razvija. V delavnici ni dovolj, da samo fizično delaš, temveč pri delu moraš tudi misliti, izmučen delavec pa ni vstanu misliti, kako, da bi svoje delo bolj praktično izvršil. Ravno tako igra osemurni delavnik doma v družini veliko vlogo! Če pride delavec po 10, 12 urnem delu domov, hitro povečerja in pri zadnji žlici, ki jo nese v usta že pade truden brez vsakršnih misli v svoje gnezdo, ne meneč se za ženo in otroke, otroci nimajo torej nobene prave očetovske vzgoje.

Naletel sem že pri mizarskem mojstru na slučaj, da vajenec, ki se je učil že šest mesecev, še ni sklenil učne pogodbe. Na vprašanje, zakaj tega ni storil, mi je odgovoril:

»Do danes nisem še imel časa, da bi šel k očetu in mu povedal; tudi če pridem zvečer domov, oče že spi.«

»In ob nedeljah ali praznikih tudi ne prideš do njega, da bi mu to povedal?«

»Ob nedeljah gre oče dopoldan v cerkev, popoldan pa spat.«

»In kdaj si zadnjič govoril z njim?«

»Hm, tega ne vem povedati.«

»No, pa tako približno?«

»Mogoče pred dvema meseci!«

»Kje pa tvoj oče dela in kaj je tvoj oče?«

»Mizar je, tam v Dravljah dela!«

Sodrug mizarji, ali ni interesanten tak pogovor? Sodrug mizarji, to se dogaja v ljubljanski okolici, ne v kakih hribih!

Sodrug mizarji, ali ni to madež na telesu Vaše strokovne organizacije? Vaša naloga je, da take madeže odstranite! Če boste čakali, da se bodo prali taki madeži s paragrafi o zaščiti delavstva, bodete še dolgo čakali!

Mi živimo v kapitalistični državi, v vsaki kapitalistični državi pa so zakoni za varstvo delavcev le na papirju! In tako je osemurni delavnik pri nas v Jugoslaviji tudi samo na papirju. V resnici je osemurni delavnik le v tistem podjetju, kjer ga delavstvo samo izvaja!

Obdregnil sem se nekoliko ob domače razmere, to pa samo mimogrede, preden pridem k razmotrivanju o razvoju osemurnega dela pri nas. Najprej si hočemo ogledati vso zgodovino in delavske boje za osemurno delo v tistih državah, kjer so se ti boji pričeli prej kakor pri nas.

V Zedinjenih državah Amerike je pričel z agitacijo za osemurno delo socialni reformator kovinar Ira Steward, in sicer l. 1850. Drugi agitator, ki se mu je pridružil, je bil predilničar George Me Neill, profesor Gunton in pa F. A. Sorge. Vsi ti socialni reformatorji so se posluževali pri agitaciji za osemurno delo argumenta, češ, če bo delavstvo delalo samo osem ur dnevno, potem dobe tudi oni brezposelni delo, ki čakajo pred tovarniškimi vrata brez dela! Fabrikanti so delavcem odgovorili, da bo delavec v osmih urah manj produciral in tudi manj zaslužil in kar bo delavec manj zaslužil, ne bo mogel toliko konsumirati in s tem bo industrija propadala. Prišlo pa je ravno narobe, delavec je pri osemurnem delu imel več časa, posečal je geldališča in druga razvedrila, rabil je tedaj tudi čedne obleke in ker si tega ni mogel nabaviti, je za osemurni delavnik zahteval večjo plačo. To se tudi še danes opazuje, da imajo delavci v tistih krajih, kjer je najdaljši delavni čas, najslabše plače.

Na prvem strokovnem shodu v Bostonu je Ira Steward l. 1863. osemurnik tudi s temi dokazi zagovarjal.

Središče vse te agitacije je postala v l. 1864. ustanovljena delavska organizacija »Labor Reform Association« in pa leta 1865. ustanovljena »Osemurna liga« v Massachusettsu. Velika brezposelnost po ameriški meščanski vojni je agitacijo za osemurni delavnik vehementno pospeševala, delavstvo se je takrat začelo zavedati, kaj pomeni osemurni delavnik. Dne 20. avgusta leta

1866. je bil sklican narodni kongres v Baltimore. Glavna točka dnevnega reda je bila osemurni delavni čas. Na predlog nemca Schlögelna se je na kongresu ustanovila Narodna delavska stranka, ki si je vzela za nalogo, da se uvede zakonitim potom osemurni delavni čas. Rezultat tega je bil zelo majhen; šest držav v Ameriki je uvedlo zakoniti osemurni delavnik in to večinoma na papirju, kakor na primer v Connecticutu (1867.), kjer so napravili zakon o osemurnem delu, le za ona podjetja, kjer ni bilo druge pogodbe z delavci.

Leta 1868. je narodna delavska unija dosegla, da se je napravil zakon o osemurnem delu za industrijske delavce in pa za nastavljence. Ker so pa ameriški kapitalisti nastopili z vso strogostjo pri zvezni vladi proti zakonu o osemurnem delavniku, pričeli so tudi delavcem in nameščencem plače zmanjševati, so imeli s to gonjo toliko uspeha, da se zakon eno leto ni mogel uveljaviti. Leta 1869. pa so delavske strokovne organizacije uvidele, da je proti kapitalizmu treba bolj strogo nastopati, zato so pričele nastopati s podvojeno silo. In šele leta 1872. se je delavskemu strokovnemu pokretu posrečilo, da je prezident Grant prisilil podjetnike, da so uvedli osemurno delo, in sicer po trimesečnem stavbinskem štrajku v New-Yorku.

Vse to pa je delavstvo zopet izgubilo, ker je nastala velikanska industrijska kriza, ki je trajala od 1873. do 1883. V tem desetletju ima ameriško delavstvo zaznamovati same sindikalne boje, komaj je nehal en boj, pa je že pričel drugi.

Šele ustanovitev strokovne organizacije »American federation of Labor«, ki sta jo ustanovila tobačni delavec Adolf Strasser in pa še živeči Samuel Gompers, se je obrnilo industrijskemu delavstvu nekaj na bolje. Strokovne organizacije sta ustanovila po angleškem sistemu. Leta 1884. so te strokovne organizacije sklenile na dan 1. maja leta 1886. generalno stavko. S to generalno stavko je doseglo 13.000 delavcev osemurno delo; kakor pa vsi boji, so imeli tudi ti le momentani uspeh, ta zmaga je torej tudi bila samo začasna.

Na pritisk lesnih delavcev leta 1888. na kongresu v St. Louis se je sklenilo, da delavstvo stopi v ponovni boj za osemurni delavnik, in ta sklep je prodrl tudi v Evropo.

Pritisk in agilnost, ki so jo imeli ravno lesni delavci, igra v zgodovini boja za osemurni delavnik veliko vlogo, kar bomo spoznali tudi pozneje iz sklepov pariškega kongresa.

Naš delovni trg.

Pri čitanju poročil oziroma izkazov, ki jih vsak teden v časopisju priobčujejo posredovalnice za delo in službe ali kako jih v »pristni« jugoslovensčini imenujejo — berze rada — smo tekom zadnjih

mesecev opazovali, da sicer iščejo dela delavci vsakovrstnih poklicev, niso pa iskali dela mizarji in strojni delavci. V naši stroki je bilo ravno nasprotno; niso iskali mizarji in strojni delavci dela, pač pa je po njih bilo povpraševanje od strani delodajalcev.

To razmerje je za mizarje in strojne delavce bilo zelo ugodno. Najbolje in najenostavneje označimo stvar, ako jo primerjamo položaju na blagovnem trgu. Vsaka delavska žena namreč dobro ve, če je na trgu na primer veliko krompirja na ponudbo, da je cenejši, ako ga je malo, kupcev pa dosti, je dražji. Ravno tako je z delavno silo. Če nič drugega, pa delodajalcem mizarjske stroke v času pomanjkanja mizarjskih pomočnikov in strojnih delavcev vsaj na misel ne prihaja, da bi poizkušali zaposlenim delavcem krajsati plačo, to je, plačevati jim za njihovo delovno silo manjše cene. Če bomo skušali priti stvari na jedro, tedaj bomo tudi lažje razumeli, zakaj je našim delodajalcem in delodajalskim krogom vobče osemurni delovnik trn v peti. V podjetju, v katerem so uposleni štirje mizarji in ti štirje mizarji delajo, recimo po 10 ur na dan, tedaj ti štirje morda nevede petemu tovarišu že odjedajo kruh. Le računajmo: vsak izmed zaposlenih štirih mizarjev v takem slučaju dela po dve uri dnevno več, kakor bi smel delati. In ker je štirikrat dva osem, prihranijo svojemu delodajalcu petega mizarja. Pri osmih delavcih in deseturnem delovnem času postaneta že dva mizarja odveč, pri dvanajstih trije, pri šestnajstih že štirji in tako dalje. Nič ne pomaga, tudi v tem pogledu se moramo naučiti računanja ter upoštevati posledice, ki iz deseturnega delovnega časa izvirajo. Naši delodajalci si ne prizadevajo zastonj prepričati zaposlene delavce, da bodo več zaslužili, če bodo namesto osem, delali 9 ali 10 ur na dan. To je sicer mamljiva pesem, ki jo pojejo v mogočih variacijah glasno in šepetaje, v resnici pa je to velikanska prevara. Dejstvo in neizpodbitna resnica je prvič, da si delodajalci čim več delovnih sil je pri posameznikih uposlenih, sorazmerno več delovnih moči prihranijo, kar pa gotovo ni v interesu mizarjev, temveč edino in izključno le v interesu delodajalca samega. Nadalje je tudi neizpodbitna resnica, da postaja temveč mizarjev in strojnih delavcev brez posla, čim daljši je delovni čas. Brezposelnost pa je za lesne delavce vobče zelo opasna reč, tako opasna, da z vso svojo težo na delovne odnošaje vpliva naravnost uničujoče; v prvi vrsti je to težo čutiti pri vprašanju plač. To je tudi razumljivo. Že zgoraj smo navedli, da daljši delovni čas prinaša delodajalcem prihranke na delovnih močeh. Ali prihranjeni delavci imajo tudi želodec, imajo tudi svoje, za katere so dolžni skrbeti, stoje pa zunaj na cesti izven delavnice, ker so jim oni, ki delajo več kakor treba, odjedli zaslužek in s tem

seveda tudi kruh. Kakor hitro pa nastopi tako razmerje, se brezposelnost kruto maščuje na brezposelnih, še hujše pa na onih, ki svojo delovno silo, namesto osem tratijo deset ur. Nikdar naj nihče ne misli, da so naši delodajalci tako naivni, da ne bi znali izkoristiti brezposelnosti zase. Bistri opazovalec, ki sledi vsem pojavom na delovnem trgu, tudi če ne bi hotel, mora priznati, da je polna zaposlenost in brezposelnost podobna barometru, ki kaže na lepo in slabo vreme. Če ni brezposelnih, oziroma, če ni takih, ki povprašujejo po delu, skratka, če se mizarji ne ponujajo v delo, tedaj vlada lepo vreme, kajti delodajalci so v tem slučaju veliko bolj dostopni delavskim potrebam, ker jim je ležeče na tem, da mu delavci ne odhajajo. Ako pa vlada brezposelnost, to je, ako vsak trenotek pritiska kak mizar ali strojni delavec na kljuko delavnice ali pisarne ter prosi, naj se ga vzame v delo, tedaj je nastopilo na delovnem trgu slabo vreme. In kdor ni slep, pa lahko opazi, kako se delodajalcem ob času takega slabega vremena dviga zavest. Takrat pa se prav pogostoma sliši iz ust delodajalca besede, češ »premalost se napravi, samo izgubo imam, zato vam pa tudi ne morem več toliko plačati, in če se vam pa zdi premalo, si boste morali pač poiskati dela drugje, dosti se mi jih ponuja, ki bodo radi več in cenejše delali« i. t. d. Kaj naj v takem času ubogi mizar počne? Zunaj vidi zoperno pošast brezposelnosti — glad in bedo, škripaje z zobmi, razume se, molči in trpi. Pri tem pa z grozo opazi, da je prišlo tako daleč, da niti ob deseturnem delovnem času več ne zasluži toliko, kakor je poprej zaslužil ob osemurnem delovnem času — takrat, ko je barometer konjunktura kazal na lepo vreme. Take posledice nastajajo, če se mizar ob lepem vremenu pusti pregovoriti, veruje sirenskim glasovom delodajalca ter vrže svoj težko pridobljeni osemurnik na radost in veselje delodajalca v koš.

Če smo si vse to predočili, tedaj nam šele postane jasno, zakaj naši delodajalci z vsemi dopustnimi in nedopustnimi sredstvi pritiskajo na podaljšanje delovnega časa. Jasno nam postane, da je brezposelnost v njihovem interesu, kajti čim večja brezposelnost, tem več dobička imajo, tembolj jim gre pšenica v klasje. S tem seveda ni povedano, da bi brezposelni tovariši hote in namenoma postali konkurenti zaposlenih. Pozabiti ne smemo, da se izmed brezposelnih marsikdo zaveda svoje klaverne vloge, ki jo igra, zaveda, da kako mora tlačiti one, ki so v delu, ali večinoma si ne more pomagati. Kadar začne doma vsega primanjkovati, kadar se prične med mrzlimi štirimi stenami njegovega borega stanovanja pritiskati neizprosna beda, in ne vidi nikjer nobenega izhodišča iz svoje mizerije, v katero ga je pahnila predolga delovna doba, ki je zopet bila sad nerazumevanja

večine tovarišev, tedaj ni prav nič čudnega, da drugače tudi najbolj ponosni in zavedni delavec ukloni svoj tilnik in nehote postane najbolj umazani konkurent svojih zaposlenih sotrpinov.

Iz vsega tega sledi, prav za prav mora slediti, spoznanje, da si delodajalci prizadevajo ustvariti čim večjo brezposelnost. V dosego tega cilja naj bi služil v prvi vrsti podaljšan delovni čas!

Kako naj ravnamo v slučaju, če se vseeno pojavi v naši stroki takozvana gospodarska kriza, bomo povedali prihodnjič. Poudarjati pa že moramo vnaprej, da se izognemo marsikateremu neprijetnemu in morda celo usodepolnemu presenečenju, če zastavimo vsi vse svoje sile, da se bo v celotnem našem poklicu na vsi črti do zadnjih detajlov, do pičice izvajal dosledno osemurni delovni čas. V tem oziru v lastnem interesu ne smemo poznati nobenega pardona, nobenih obzirov, ne kompromisov.

Naj živi čisti osemurni delovni čas!

Iz internacionale lesnih delavcev.

V zadnji številki lista »Buletin« — glasila internacionalne Unije lesnih delavcev priobčuje nje tajnik s. Woudenberg nekatere zanimive podatke, iz katerih posnemamo naslednje:

Dne 31. avgusta 1922. se je vršila seja eksekutivnega (izvrševalnega) komiteja Unije. Povod seji je dalo odposlanstvo severoameriške zveze lesnih delavcev, ki se je ta čas mudilo v Evropi. V Evropo je strokovna organizacija lesnih delavcev severne Amerike poslala svoje zastopnike, da se na licu mesta prepričajo o delavnih in plačilnih razmerah v posameznih državah. Le žal, da jim ni preostajalo toliko časa, da bi bili posetili vse države. O razmerah v državah, ki jih niso obiskali, jih je poučil tajnik »Unije«, ki je z organizacijami lesnih delavcev vseh držav v neprestanih stikih. Zveza lesnih delavcev severne Amerike šteje okroglo 325.000 članov in je priključitev te zveze k internacionalni »Uniji« lesnih delavcev samo še vprašanje kratkega časa.

Prilike na polju strokovne organizacije lesnih delavcev na Francoskem niso najboljše. Na Francoskem imajo na primer pohištvni mizarji svojo, stavbni mizarji svojo, delavci na žagah zopet svojo posebno strokovno organizacijo i. t. d. Čemu taka razcepljenost in tratenje moči, nam ne gre v glavo. Zveza pohištvnih mizarjev in ravno tako tudi zveza delavcev na žagah sta pristopili k tretji internacionali, kar je dalo povod, da je iz obeh zvez mnogo članstva izstopilo ter ustanovilo novo zvezo, ki je nato pristopila k internacionalni »Uniji« lesnih delavcev. Razbitost, razcepljenost ter zmešnjava v vrstah francoskih lesnih delavcev je torej

popolna. Da se delodajalci lesne industrije na Francoskem ob teh razmerah smejejo v pest in si manejo roke, je več kot razumljivo.

Na Finskem je položaj strokovnih organizacij vsled nastopivše reakcije zelo neugoden. Vsaka akcija ali poziv na stavko je prepovedana. Navzlic vsemu reakcionarnemu pritisku finski mizarji kljub temu niso izgubili poguma. Za osemurni delovni čas, ki ga jim je bila buržuazija ugrabila, so se z vso silo vrgli v boj in so si ga zopet priborili. Po revoluciji leta 1917. je zveza lesnih delavcev na Finskem štela 9417 članov; po meščanski vojni leta 1918. pa je z organizacijo silno nazadovala, tako da je padlo njeno članstvo na 2000. Leta 1920. je število članstva strokovne organizacije lesnih delavcev na Finskem zopet naraslo na 4249. Koncem leta 1921. pa je ponovno padlo na 3541. Imetja ima zveza 485.000 mark. Rekli smo že, da vlada na Finskem hud reakcionaren pritisk, ali navzlic temu preveva vse delavske strokovne organizacije odločen bojeviti duh. Na Finskem nameravajo izvesti tudi neko izpremembo forme organizacije; tako na primer hočejo stavbinski delavci ustanoviti svojo lastno zvezo stavbinskih delavcev in bodo v tem slučaju tesarji, ki danes tvorijo skoraj polovico članstva zveze lesnih delavcev, prestopili v zvezo stavbinskih delavcev. Zato pa bi delavci na žagah, ki so včlanjeni v zvezi transportnega in tovarniškega delavstva, prestopili v zvezo lesnih delavcev.

Iz Holandske javljajo, da je bila tamkaj v stroki mizarjev in tapetnikov sklenjena nova pogodba. Delodajalci so bili tisti, ki so prejšnjo pogodbo odpovedali z namenom, da znatno poslabšajo nekatere točke pogodbe. Tako so na primer hoteli ukiniti plačane dopuste (čujte, slovenski lesni delavci: na Holandskem imajo lesni delavci plačane dopuste!), skrajšati so hoteli pravico do polne plače za prvi teden bolezni, znižati so nameravali plačo za nadure, glavni njihov namen pa je bil, podaljšati delovni čas, in še pri nekaterih drugih stvareh so hoteli delodajalci mizarje in tapetnike prikrajšati. V lažje razumevanje povemo, da mizarji in tapetniki na Holandskem delajo 45 ur na teden, torej manj kakor osem ur dnevno. Zedinili so se mizarji in tapetniki s svojimi delodajalci, da se sme delovni čas podaljšati od 45 na 48 ur tedensko le v tem slučaju, če bi zakon o delovnem času bil izpremenjen, kar pa se na Holandskem izlepa ne bo zgodilo. Vse ostale zahteve delodajalcev so mizarji in tapetniki zavrnil. Ostalo pa je tudi v novi pogodbi vse pri starem, ter se tudi vnaprej dela samo po 45 ur na teden.

V Italiji so se tekom minulega poletja med delodajalci in delavci lesne industrije odigravali številni in srditi boji, radi katerih je strokovna organizacija lesnih delavcev prišla v težkoče financi-

jelnega značaja. Upoštevaljoč prilike in težave je bila po posredovanju tajnika mednarodne »Unije« lesnih delavcev strokovni organizaciji lesnih delavcev v Italiji nakazana podpora v znesku Lir 17.097.—. V svojih poročilih se italijanski lesni delavci bridko pritožujejo glede reakcionarnega gibanja takozvanih fašistov. Fašizem daje delodajalcem pogum in oporo proti delavcem, zato ni danes redek slučaj, da delodajalci nočejo upoštevati sklenjenih pogodb. Kakor znano, so prišli med tem časom fašisti na vladno krmilo. Njih divjanstvo je bilo v prvi vrsti naperjeno proti delavskim strokovnim organizacijam. Umori in požigi, to so bila sredstva, katerih so se podivjane fašistovske tolpe posluževale.

Romunija. Na podlagi mirovnih ugovorov je Romuniji pripadlo več novih, velikih pokrajin. To je nanoslo, da je še danes lesno delavstvo v povečani Romuniji organizirano v štirih samostojnih strokovnih organizacijah. Ob pričetku se je v vseli štirih organizacijah nahajalo 16.000 članov. Začetkom oktobra, leta 1920. so se delodajalci lesne industrije, kakor tudi delodajalci mnogih drugih panog namenili delavcem znižati plače, delovni čas pa podaljšati. To je dalo povod, da je izbruhnila generalna stavka. Romunska vlada je šla izkoriščevalcem na roko in je stavko z oboroženo silo zadušila, mnogi voditelji strokovnih organizacij pa so bili obsojeni na 1 do 20 let ječe! Vsled nezaslišanega terorja, katerega so se oblasti posluževale napram strokovnim organizacijam, so tudi organizacije lesnih delavcev silno trpele. Kaj čuda, da je število članstva vseh štirih zvez podlo na 7500. Vrše se pogajanja, kako bi se vse štiri zveze lesnih delavcev zblížale.

Na Švedskem so odnošaji v lesni industriji med delodajalci in delavci zelo napete. Delodajalci so reducirali plače delavcem za 30 do 40 odstotkov, ker delavci te redukcije niso hoteli priznati, je od strani delodajalcev sledil izpor, ki je trajal štiri tedne. Podlegli so delavci. Komaj pa je bil izpor končan, se je zveza lesnih delavcev zopet zapletla v novo borbo. Šlo je zaradi odpustitve zaupnikov, kar so hoteli delavci preprečiti. Izbruhnila je stavka, v katero je bilo zapletenih 4000 lesnih delavcev. Na to stavko so delodajalci zopet hoteli odgovoriti s splošno izporo delavcev. Posredovala pa je to pot vlada, ki je nameravani izpor preprečila.

In zopet osemurni delavnik.

Organizacije industrijskih, obrtniških in trgovskih krogov so v boju za odpravo osemurnega delavnega časa naravnost neumorne. Za časa ministროvanja g. dr. Žerjava so reprezentantje jugoslovanskih izkoriščevalcev stali na stališču, da je

železo treba kovati, dokler je vroče. Tisti dr. Žerjav, kojega naloga je bila kot ministra za socialno politiko, braniti gospodarsko šibkejše, je sicer na videz nosil ime socialnopolitičnega človeka, v resnici pa je od prvega početka svojega paševanja z brezobzirno roko in ciničnim nasmehom uničeval vse, kar si je delavstvo od početka nove države bilo priborilo. Delodajalcem je v boju zoper osemurni delavnik odpiral vrata na stežaj, jih v tem boju podpiral in ob raznih prilikah na boj naravnost pozival. Besede in migljaje njegove so organizacije delodajalcev prav dobro razumele in zato so koval, ker je bilo železo, dokler je dr. Žerjava obdajal sijaj kraljevega ministra, vroče. Niso kovali zastonj, kajti v dr. Žerjavu so imeli pri svojem delu mogočnega zaveznika. Niso se trudili zastonj, iz Žerjavove kovačnice je izšel osemurni delavnik tako zveržen, da je izgubil vso svojo formo. In če se je delodajalskim krogom za časa dr. Žerjava — neblagega spomina — posrečilo trdost določbe o osemurnem delavnem času omehčati na svinec, zakaj svojega dela ne bi nadaljevali pod sedanjim ministrom za socialno politiko Niko Peričem? Vsi oni, ki v Jugoslaviji izrabljajo ter živijo na račun delovne sile, se prav dobro zavedajo, da je srbska radikalna stranka, koje pristaš je sedanjí minister za socialno politiko, najbolj reakcionarna stranka, kar jih je pod božjim solncem. Računajo torej na siguren uspeh, ter si v najnovejšem času zopet prizadevajo, odpraviti še zadnje ostanke osemurnega delovnega časa, kolikor jih je še ostalo. Prezreti ne smemo dejstva, da so podjetniški krogi iz Slovenije pri tem razdiralnem delu najbolj agilni.

Nedavno tega se je v Belgradu zopet vršila zelo obširna enketa. Sklicana je bila zato, da se zastopniki trgovskih in obrtniških zbornic ter zastopniki raznih organizacij delodajalcev posvetujejo ter sklepajo o ureditvi delovnega časa. Razume se, da je šlo v glavnem za to, da se osemurnemu delavnemu času napravi popolnoma konec! Proforma in radi lepšega so bile pozvane tudi delavske zbornice. Enketa sama pa se je vršila pri — ministrstvu za socialno politiko! Kdor bi od take ankete pričakoval kaj pametnega in koristnega za delavce, za tega bi bilo pač treba pripraviti prostor v kaki blaznici. Do definitivnih sklepov na anketi sicer ni prišlo, vladalo pa je med zastopniki delodajalcev soglasno mnenje, da je treba osemurni delovni čas odpraviti in nadomestiti z deseturnim. Rudarjem so gospodje pripravljene osemurni delovni čas milostnim potom priznati. Za vse ostalo delavstvo pa naj bi brez milosti veljal deseturni delovni čas. V rudarstvu namreč drugačen delovni čas ni lahko izvedljiv, zato pa rudarjem osemurni delovni čas velikodušno puščajo. O vi dobrohotne (pasje) duše!

Enketa se bo 1. februarja t. l. nadaljevala. Ako pa mislijo gospodje, da bodo po svoji volji delavstvu kar enostavno diktirali in da bo delavstvo njihovem diktatu potuhnjeno uklonilo tilnik, se zelo, zelo motijo.

V kolikor poznamo rudarje, se gospodje tudi o njih motijo. Kajti rudarji gotovo ne bodo trpeli, da bi šla gospodi pšenica v klasje po receptu, kakor so si ga sestavili.

Kar se tiče nas, lesnih delavcev, mirne duše izjavljamo, da gospoda pri zeleni mizi glede delavnega časa lahko sklepa kar ji drago. Za nas velja osemurni delavni čas. Od tega tako težko pridobljenega postulata ne odnehamo niti za las in naj se zgođi karkoli. Svesti smo si, da v vseh delavskih krogih vlada v tem oziru z nami popolna solidarnost.

Če je v vladnih krogih le še količkaj razsodnosti in še količkaj pameti pri ministrstvu za socialno politiko, tedaj bodo delodajalske korporacije opozorile, naj nikar ne ženeje stvar do skrajnosti. Naj nikar delavstva ne izzivajo in ne povzročajo dolgotrajnih borb, ki bi naše itak na lončenih nogah stoječe gospodarstvo v temeljih omajale. Zavedajo naj se vsi merodajni faktorji, da delavstvo nima ničesar izgubiti. Posledice, ki bi jih tako izzivanje konsekvantno moralo roditi, naj si potem pripišejo sami.

Morda bi bilo umestno, da se za to zadevo po-briga nekoliko delavska zbornica. Ona naj da inicijativo za nastop vseh strokovnih organizacij za obrambo osemurnega delavnega časa.

Organizacijski vestnik.

Zapisnik glavnega odbora Osrednjega društva lesnih delavcev, ki se je vršila v četrtek dne 11. januarja 1923 v prostorih društvenega tajništva. Pričetek seje ob pol 7. uri zvečer. Navzoči: Dermastja, Gaspari, Ravnik, Bradeško in Tokan. Oprostil se je Peterca. Od kontrole navzoča Pokovec in Kavčič. Seji predseduje Tokan, zapisnik vodi Dermastja.

Dnevni red: Čitanje zapisnika zadnje seje; Poročilo blagajne; Došli dopisi; Prošnje in razno-terosti.

Zapisnik se prečita ter brez popravkov vzame na znanje. Glede nekaterih stvari, ki jih obsega zapisnik, se od strani odbornikov stavijo razna vprašanja. Tako na primer glede nove pisarniške moči in glede razmer tičečih se podružnice v Mariboru. Glede nove pomožne moči da tajnik Bradeško jako zadovoljivo pojasnilo. Kar pa se tiče Maribora, poroča Tokan, da je nesporazum, ki je zavladal v ondotni podružnici zopet v stadiju uravnave in konsolidacije.

Poročilo o stanju blagajne za mesec december 1922 poda Bradeško ter omenja, da je na ostali račun pri upravi »Delavca« zopet bil odplačan znesek 750.— dinarjev. Kontrola bo za mesec december poročala na prihodnji seji. Tokan poda pregled o celotnem stanju strokovnega pokreta v Sloveniji sploh.

Žagar želi, da se pregledovanje od strani kontrole vrši vsak mesec sproti. Tej želji bo kontrola ustregla.

Bradeško prečita dopis iz Celja, v katerem tamošnji funkcionarji poročajo o stanju stvari v tamošnji podružnici. Obenem prečita tudi oklic, ki ga je v Celju na lesne delavce izdal Šmid. Oklic je naravnost otročji, popolnoma brez vsakega zmisla, zato ni vredno pečati se žnjim. Tega mnenja so tudi celjski tovariši. Bradeško poroča, da je bil v Celju na shodu lesnih delavcev in je tamkaj vso glupost in demagogijo Šmidovega oklica obrazložil. Nato sta bila prečitana dopisa iz Beograda, v katerih tamošnji tovariši poročajo o brezposelnosti, ki je v mizarski stroki zavlada v teh dveh mestih.

Nato poroča Tokan o shodih lesnih delavcev, ki sta jih imela Tokan in Bradeško dne 6. in 7. januarja t. l. v Bohinjski Beli, na Bledu in v Gorjah. V Bohinjski Beli se je na shodu izvolil pripravljalni odbor, ki bo izvršil vsa potrebna dela za ustanovitev podružnice. Na Bledu je ustanovljena nova podružnica. V Gorjah se je vršil društveni shod. Vsi trije shodi so bili obiskani zelo dobro. Uspeh je bil dober. Poročilo vzame odbor na znanje. Pridejo na vrsto prošnje. Gabrovca v Ptujju se ne more dovoliti izredna podpora, ker ima pravico do brezposelne podpore, ki jo bo tudi dobil. O prošnji za podporo Pavliča v Gorjah, oziroma na Bledu se bo rešila po dobljenih točnejših informacijah. Prošnji Maks Brančič iz Slovenske Bistrice se ugotovi in se mu nakaže 100.— dinarjev. Ivanu Osvaldu iz Viča se na njegovo prošnjo nakaže 50 dinarjev. Pončurju, ki je dopotoval, se izplača potna podpora v znesku 50.— dinarjev. Pokovec dobi z ozirom na njegovo daljšo bolezen in brezposelnost 100.— dinarjev. Bezljaju v Ljubljani, ki je štiri mesece vsled bolezni za delo nesposoben, se nakaže 125 dinarjev. Bradeško poda pregled v stroških za agitacijo tekom leta 1922, ki so z ozirom na izvršeno delo naravnost malenkostne.

Pravarstvo se dovoli Bradeški, Rupniku, Hribarju, Selarju in Bogataju. V vseh slučajih gre radi delovanja za strokovno organizacijo, deloma pa izvirajo tožbe iz časa zadnje stavke lesnih delavcev v Ljubljani.

Stroški v znesku 40.— dinarjev izvirajoči iz ureditve redakcije pri »Lesnem delavcu« se sklone poravnati.

Končno se sklone nekaj ukrepov glede agitacije v nekaterih krajih Slovenije, na kar je bila seja ob pol 9. uri zaključena.

Bled. O dobro uspelem shodu lesnih delavcev na Bledu smo poročali že zadnjič. Kot dodatek k temu poročilu objavljamo še, da so na ustanovnem zborovanju bili v odbor izvoljeni sledeči tovariši in sicer: Knaflič Franc, predsednikom; Luštrek Miha, predsednikovim namestnikom; Knaflič Janez, tajnikom; Javk Ivan, blagajnikom; Zupan Jaka, Frelj Franc, Knaflič Jože in Jaklič Ivan, odborniki; Torkar Ivan in Peternel Anton, preglednika. Prvi odbor nove podružnice Osrednjega društva lesnih delavcev na Bledu, kakor tudi vse članstvo v naši sredini iskreno pozdravljamo kot sobojevnike za pravice trpečega proletarijata lesne stroke. Sedaj pa tovariši pridno na delo, da bo podružnica dobro funkcionirala. Ramo ob rami bomo šli korak za korakom složno naprej. Vi ste naši in mi smo vaši. V dobrih in hudih časih se bomo vzajemno podpirali. Vsem skupaj naj nam bo razredna proletarska borba sveta, solidarnost pa zvezda vodnica.

Socialni pregled.

Dečja oprema. Po novem zakonu o zavarovanju delavcev, ki je stopil 1. julija 1922 v veljavo, imajo porodnice poleg ostalih dejstev, kakor babična, zdravniška pomoč, podpora za porodnice itd., pravico tudi do dečje opreme in sicer v štirinajstkratnem znesku zavarovane mezde, toda samo, če se je rodilo živo dete.

V pogledu izplačila dečje opreme pa je nastalo čisto nepotrebno sporno vprašanje, če pristojna porodnici dvojna dečja oprema v slučaju, da rodi dvoje otrok. Nekateri bolniške blagajne so se postavile na stališče, da pristoji porodnici samo enkratna dečja oprema, četudi je rodila dvojčke. To naziranje bolniških blagajn pa je napačno, duhu zakona protivno ter smislu in namenu dečje opreme nasprotno.

Res je, da je zakonsko besedilo nepopolno. Nepopolno v toliko, ker ne reče točno, da pritiče porodnici dečja oprema za vsako živo rojeno dete. Vendar iz tega še ne sledi, da hoče zakon omejiti pravico do dečje opreme samo na enkratni iznos.

Umevno je, da pritiče porodnici podpora za čas 2 mesecev pred in 2 mesecev po porodu, četudi je rodila dvojčke. Umevno je, ker se te podpore nanašajo na porod kot tak in je porodnica po preteku tega časa v normalnih prilikah zopet za delo sposobna. Drugače pa je z dečjo opremo. Dečja oprema je določena v zakonu za to, da nabavi porodnica novorojenemu detetu najnujnejše perilo. In gotovo je, da so izdatki v pogledu dečje opreme v

slučaju dvojčkov večji, dvakrat večji, kot pa, če se rodi samo eno dete.

Ker so torej ostale dajatve namenjene prehrani žene, porodnice, porodu kot takemu, dočim pa je dajatev v obliki dečje opreme prispevek za perilo in obleko novorojenčka, je naravno, da pritiče porodnici, ki je rodila dvojčke **dvakratni iznos** za dečjo opremo.

Stališče, ki ga zavzemamo v tem oziru je pravilno iz stvarnih razlogov. Nič manj važna pa je moralna stvar, katero je tudi jemati v poštev pri tem vprašanju. Če se bodo postavile bolniške blagajne na stališče, da izplačujejo dečjo opremo samo v enkratnem iznosu, četudi sta se rodila dvojčka, bo to sejalo samo nerazporejenost proti zakonu in kar je še važnejše in nevarnejše, proti socialnemu zavarovanju kot takemu. Rojstva živorojenih dvojčkov niso tako pogosta. In, če se bo torej kljub redkosti pojavov odklanjalo izplačilo dvakratnih iznosov za dečjo opremo, bodo smatrali prizadeti, da se hoče na njih račun štediti. Mesto dobrotnika bodo videli prizadeti v bolniških blagajnah krivičnika in oderuha. Zaupanje pa, ki bi si ga dobile bolniške blagajne s tem, da bi zakon o zavarovanju delavcev smiselno uporabljale, pa visoko odtehta zneske, ki bi se prihranili s tem, da bi se za dečjo opremo izplačali samo enkratni iznosi, četudi bi se rodila dvojčka.

Oklic in poziv!

Sodrug, tovariši in tovarišice širom Slovenije! Ko so pretečeno leto poleti stavkali lesni delavci v Ljubljani, so nas podpirali poleg drugih tudi lesni delavci v Slavonskem Brodu v vsakem oziru. Pošiljali so denar in preskrbovali našim stavkajočim delo. Na ta način so tudi oni v veliki meri pripomogli nam do zmage! Danes pa bide boj, skoro bi rekli na življenje in smrt, ono delavstvo samo, ki nam je lani tako kolegialno priskočilo na pomoč. Že več tednov bide to delavstvo neizprosen boj. V tovarni za vagone, kjer je med velikim številom delavstva uposlena najmanj polovica lesnih delavcev, so lastniki — težki kapitalisti — **delavstvo izprli**. Po več tednih borbe, v kateri se delavci tovarne za vagone nočejo dati pognati na kolena, je vsa borba zavzela še večji razmah; kajti vsa tisočera množica vseh industrijskih podjetij Slavonskega Broda je iz solidarnosti do svojih izprtih sotrpinov stopila v generalno stavko. **Borba se je torej poestrila**. Kaj naj storimo sedaj mi slovenski lesni delavci? Ali naj ravnodušno gledamo in stojimo kot neme priče gigantskega boja ob strani? Ali naj mirne vesti gledamo, da bojujoči proletarci v boju s pomočjo brezobzirnih kapitalistov izkrvave? Če bi to storili, tedaj bi nas morala obliči

rdečica sramu. Tako zadržanje bi pomenilo pljuniti na našo tradicijo, pljuniti na našo pošteno proletarsko ime, s katerim smo se vedno ponašali. Pokazali bomo svetu, da svojih borečih se sotrpinov v sili ne zapustimo; napeli bomo vse sile, da jim znatno priskočimo na pomoč. **Ne pozabite, tovariši in tovarišice, da se pravega prijatelja v sili spozna!** Da temu načelu ostanemo zvesti, proglašamo borbo proletarcev v Slavonskem Brodu za našo, kajti njihova zmaga je naša zmaga, njihov poraz pa bi za nas pomenil toliko kakor klopota. Zato vas, tovariši in tovarišice, pozivljamo, da greste na delo, žrtvujte in pobirajte denar, da ga damo **izprtim in stavkujočim v Bosanskem Brodu za kruh**. Nihče naj se ne izgovarja na male zasluge, ker tamošnji tovariši sedaj sploh ničesar ne zaslužijo.

Vse nabrane zneske pošljite na tajništvo Osrednjega društva lesnih delavcev v Ljubljani. — **Kdor hitro da, dvakrat da!** — Naj živi solidarnost razredno zavednega proletarijata lesne stroke!

Borba.

Slavonski Brod je zaprt, ker delavstvo tamošnje tovarne za vagone stavka. Namesto da bi vlada posredovala, je poslala v Slavonski Brod vojaštvo! Stavka v tovarni za vagone, pravzaprav izpor traja že več kot mesec dni. V znak solidarnosti je delavstvo vseh drugih industrijskih podjetij stopilo v generalno stavko. Noben pošten slovenski delavec ne bo šel v Slavonski Brod.

V Belgradu je nastopila brezposelnost. Mizarji ne potujete tja!

V Zagrebu, istotako ni dela za mizarje. V Londonu na Angležkem je v neki veliki mizarški tovarni izbruhnil konflikt. Če bi se oglasil kak agent, ki bi hotel najemati mizarje in strojne delavce v Sloveniji, pokažite mu vrata!

Vabilo

Podružnica osrednjega društva lesnih delavcev v Mariboru priredi v soboto dne 3. febr. 1923. svoj

PLESNI VENČEK

ki se bo vršil v prostorih gostilne g. Ivana Rožanca na rotovškem trgu. — Začetek ob 7. uri zvečer.

K obilni udeležbi vabi

Veselični odsek.